

belastninger og traumer. Og det blir klarere at *både* individuelle sårbarhetsfaktorer og kontekstuelle belastninger er av betydning.

I avslutningen – Hva kan vi gjøre? – henfaller forfatteren igjen til enkle forklaringer på ganske komplekse samfunnsproblemer med medisinske biologiske modeller (terro-risme skyldes biokjemisk feil i hjernen). Det er denne faglige synkretisme som gjør boken mindre interessant som lærebok, men kanskje leseverdige som et selvbiografisk essay?

Reidar Tyssen

Institutt for medisinske basalfag
Avdeling for atferdsfag
Universitetet i Oslo

Nyttig om samtaler med barn

Merete Holmsen

Samtalebilder og tegninger

En vei til kommunikasjon med barn i vanskelige livssituasjoner. 207 s, ill. Oslo: Damm, 2004. Pris NOK 349 ISBN 82-496-0893-3

Bokens målgruppe er først og fremst barnevernspedagoger, spesialpedagoger, ansatte ved pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), helsestasjoner, barneverninstitusjoner og andre som kommer i kontakt med små

barn i vanskelige livssituasjoner. Med økende samfunnsmessig vekt på fastlegens rolle overfor familier og barn i krise og barn som pårørende, vil den også være et hjelpemiddel for leger som er uvant med å snakke med barn i profesjonell sammenheng.

Boken gir en teoretisk innsikt i den terapeutiske samtalen. Den er også en praktisk veileder til det å bruke bilder som appellerer til barn som utgangspunkt for samtale om vanskelige temaer som f.eks. legebesøk og sykehusinnleggelse, konflikter eller vold i familien, sjalusi eller sorgreaksjoner. Boken inneholder 18 fargebilder av museungen Marius og bamsen hans i ulike situasjoner og er en videreføring av boken *Samtalebilder – en vei til kommunikasjon med barn* (1) av samme forfatter, men kan brukes uavhengig av denne.

Bokens fem første kapitler er teoretiske og tar for seg kriser og barns mestring i vanskelige livssituasjoner, anerkjennende og empatisk kommunikasjon, etiske problemstillinger knyttet til terapeutiske samtaler med barn, historiefortelling og bruk av narrativer og andre viktige aspekter ved barnesamtalen. De tre neste kapitlene er praktisk rettet og tar for seg praktisk tilrette-

legging, bruk av samtalebilder og en samtaleguide. De to neste kapitlene tar for seg barns egne tegninger og til slutt det nødvendige etterarbeidet. Boken har en fyldig litteraturliste og aktuelle nettadresser og har i tillegg en liste over aktuell barnelitteratur. De 18 planskene som følger med kan rives ut og brukes hver for seg og i den rekkefølge det måtte passe.

Konkrete hjelpemidler som lek, tegning og bruk av bildemateriale er viktige hjelpemidler for å etablere kontakt og dialog med barn. De bildene som presenteres her, har en klar appell til barn, er tydelige uten å være overtydelige og kan uten tvil være et godt samtaleverktøy. Boken er for øvrig instruktiv og lettlest. Den skjemmes noe av en stadig repetisjon av at samtale ikke er terapi. Forfatteren mener muligens dyperegående psykoterapi, men tydeliggjør i stedet en begrepsforvirring. For hva er forskjellen mellom terapi og behandling? Og hvorfor er det så viktig å forsikre foreldre om at barnet ikke utsettes for terapi når utgangspunktet er hjelp til barn i en vanskelig livssituasjon? Dette er imidlertid bare mindre skjønnsfeil i en ellers svært nyttig bok om samtaler med små barn utenfor spesialisthelsetjenesten.

Jannike Engelstad Snoek

Ungdomspsykiatrisk akutenhet
Ullevål universitetssykehus

Litteratur

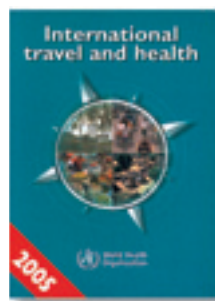
1. Holmsen M. *Samtalebilder – en vei til kommunikasjon med barn*. Oslo: NKS-forlaget, 2002.

Boken for alle som driver med reisemedisin

Verdens helseorganisasjon

International travel and health

202 s, tab, ill. Genève: Verdens helseorganisasjon, 2005. Pris USD 23 ISBN 92-4-158036-4

Boken er skrevet for helsepersonell som arbeider med vaksiner, reseptutskrivning og rådgiving i forbindelse med reiser. Den utkommer annethvert år, med små endringer, men har de siste årene økt betydelig i omfang. Den

kommer også ut i en årlig oppdatert pdf-utgave, hvor de enkelte kapitlene kan lastes ned gratis fra WHO: www.who.int/publications/2005/9241580364.pdf.

Dette er nå blitt en lærebok som omfatter alle de sentrale feltene innen reisemedisin: medisinsk vurdering før reiser, utstyrsliste, reiseforsikring, undersøkelser etter reiser,

flyrelaterte helseplager, høydesyke, hete, ulykker, generelle infeksjonsforebyggende forholdregler, vaksiner og malaria.

Det er en god og kortfattet oversikt over infeksjonssykdommer som man kan pådra seg under reiser, både etiologi, smitemåte, kort om hvordan sykdommene arter seg, geografisk utbredelse (for mange av sykdommene med oppdaterte kart), risikovurdering og profylakse. Kapitlet om de forskjellige vaksiner gir god bakgrunnsinformasjon. Det finnes ingen landsspesifikk oversikt over anbefalte vaksiner, men for norske lesere vil det uansett være naturlig å følge Folkehelseinstituttets anbefalinger (www.fhi.no).

Kapitlet som er mest anvendelig i daglig bruk for reisevaksinasjonskontorer er oversikten over vaksinekrav (gulfeber) og malariaprofylakse for alle land. Det tas med stadig mer detaljer når det gjelder utbredelsen av malaria, og nytt i årets utgave er at det er tatt med en risikogradering fra I til IV. Den etter hvert gammeldagse kombinasjonen klorokin + proguanil er nå nesten ute av listen, og kombinasjonen atovaquone + proguanil er tatt inn, som i Folkehelseinstituttets malariaprofylakseanbefalinger.

Dette er en oppslagsbok man ikke kan unnvære i reisemedisinen. Med den nye utformingen egner det meste av innholdet seg til lesing som en grunnbok, og mye av det som står, for eksempel om hvordan man skal fylle ut et vaksinasjonssertifikat, er minimumskunnskaper som dessverre mangler hos mange leger som tilbyr reisevaksiner.

Gunnar Hasle

Reiseklinikken
Oslo

Sannheten vi ikke liker

Marcia Angell

The truth about the drug companies

How they deceive us and what to do about it. 305 s. New York, NY: Random House, 2004. Pris USD 25 ISBN 0-375-50846-5

Forfatteren er lege med spesialistutdanning i indremedisin og patologi. Hun har arbeidet med helsepolitikk og medisinsk etikk og er internasjonalt kjent og anerkjent som tidligere sjefredaktør i *New England Journal of Medicine* i 20 år.

Boken er et grufullt, men saklig og dokumentert oppgjør med den amerikanske legemiddelindustrien. Denne industrien er enorm. Salget av reseptpliktige legemidler i USA er på ca. 200 milliarder dollar per år. I det aller beste året (1990) var fortjenesten ca. 25 %, og i 2002 var den fremdeles 17 %. Industrien argumenterer med at denne fortjenesten er nødvendig for forskning og utvikling av nye legemidler («miracle drugs for your health»),